

CARLOS RUIZ
ZAFÓN

MARINA

Traducere din limba spaniolă
și note de Ileana Scipione

POLIROM
2018

Bătrâna a făcut iar semn că nu și a rămas nemișcată. Atunci am observat că pe masa din gheretă mișca ceva. Un păianjen negru urca pe mâna zbârcită a portăresei. Ochii ei albi priveau în gol. M-am dus tiptil spre trepte.

Nimeni nu schimbase un bec pe acea scară, cel puțin în ultimii treizeci de ani. Avea trepte tocite și alunecoase. Paliererele păreau puțuri de beznă și muțenie. Prin lucarna de la mansardă intra o lumină pâlپăitoare. Pe lângă ea zburătăcea un porumbel prins ca într-o cursă. Pe a doua ușă, din lemn cioplit, era montată o clanță ce părea de fier. Am bătut de două ori și am auzit cum se pierdea ecoul soneriei în odăi. Au trecut câteva minute. Am bătut iar. Au mai trecut două. Începeam să cred că eram într-un mormânt. Unul dintre sutele de edificii-fantomă ce făceau farmecul vechii Barcelone.

Brusc, s-a dat la o parte micuțul grilaj de pe vizor. Fâșii de lumină au sfâșiat întunericul. Am auzit un glas de nisip. Un glas care nu mai vorbise de săptămâni, poate de luni întregi.

— Cine-i acolo?

— Sunteți domnul Kolvenik? Mihail Kolvenik? am întrebat. Vă rog, am putea vorbi un moment?

Vizorul s-a închis brusc. Tăcere. Voiam să bat iar, dar ușa apartamentului s-a deschis.

— Ce vrei, băiete?

— Sunteți domnul Kolvenik?

— Nu-s Kolvenik, mi-a tăiat-o glasul. Eu sunt Sentís. Benjamín Sentís.

— Scuzați-mă, domnule Sentís, dar mi s-a dat această adresă și...

I-am întins cartea de vizită dată de hamal în gară. O mână țepăună mi-a smuls-o, iar omul acela, căruia nu-i

puteam distinge chipul, a cercetat-o îndelung în tăcere, înainte de a mi-o înapoia.

— Mihail Kolvenik nu mai locuiește aici de mulți ani.

— Îl cunoașteți? am întrebat. M-ați putea ajuta?

Altă tăcere lungă.

— Intră, a spus Sentís în cele din urmă.

Benjamín Sentís era un bărbat corpulent, care locuia într-un halat de flanel de culoare grenă. Ținea între buze o pipă stinsă, iar chipul îi era împodobit de mustățile ce se uneau cu perciunii, în stilul lui Jules Verne. Apartamentul se înălța peste jungla acoperișurilor din orașul vechi și plutea într-o lumină eterică. Turnurile catedralei se distingeau de departe, iar muntele Montjuïc se înălța în depărtare. Pereții erau goi. Pe pian se adunaseră straturi de praf, iar pe dușumea cutii cu ziare moarte. Nimic din casă nu vorbea despre prezent. Benjamín Sentís trăia la timpul mai-mult-ca-perfect.

Ne-am așezat în salonul cu balcon, iar Sentís a studiat iar cartea de vizită.

— De ce îl cauți pe Kolvenik? a întrebat.

Am hotărât să-i explic totul de la început, de la vizita noastră la cimitir până la ciudata apariție pe care doamna în negru și-o făcuse în acea dimineață în gara Franța. Sentís m-a ascultat cu privirea pierdută, fără nicio emoție. Când am terminat, între noi s-a instalat o tăcere stingheră. Sentís m-a privit pe indelete. Avea o privire de lup, rece și pătrunzătoare.

— Mihail Kolvenik a locuit aici vreo patru ani, nu mult după ce a sosit la Barcelona, a zis. Pe-aici prin spate mai sunt încă unele dintre cărțile lui.

— Aveți cumva adresa lui actuală? Știți unde aș putea da de el?

Sentís a răs.

— Încearcă în iad.

L-am privit fără să pricep.

— Mihail Kolvenik a murit în 1948.

După cum mi-a explicat Benjamín Sentís în dimineața aceea, Mihail Kolvenik sosise la Barcelona pe la sfârșitul lui 1919. Avea pe atunci aproape douăzeci de ani, era originar din Praga. Kolvenik fugea din Europa devastată de Marele Război. Nu știa nicio iotă de catalană ori spaniolă, deși se exprima fluent în franceză și germană. Nu avea bani, prieteni sau cunoscuți în acel oraș dificil și ostil. În Barcelona, și-a petrecut prima noapte la mititica, fiindcă fusese surprins dormind într-un portal, unde se adăpostise de frig. La pârnaie, doi soți de celulă, acuzați de hoție, atac și incendiu cu premeditare, au hotărât să-i tragă o bătaie, crezând că țara se ducea de răpă din vina păduchioșilor de străini. Cele trei coaste rupte, contuziile și leziunile interne aveau să se vindece cu vremea, dar a pierdut definitiv uzul urechii stângi. „Nervi lezați“, au decretat medicii. Prost început. Dar Kolvenik spunea mereu că tot ce începe prost se termină bine. Zece ani mai târziu, Mihail Kolvenik avea să fie unul dintre cei mai bogați și puternici bărbați din Barcelona.

La infirmeria închisorii, l-a cunoscut pe cel care, cu trecerea anilor, avea să-i devină cel mai bun prieten, tânărul doctor de origine engleză Joan Shelley. Acesta vorbea ceva germană și știa din proprie experiență cum e să te simți străin pe pământ străin. Grație lui, Kolvenik a obținut un loc de muncă ajuns vacant în fabricuța Velo-Granell. Acolo se fabricau articole de ortopedie și proteze medicale. Conflictul din Maroc și marele război

din Europa creaseră o piață uriașă pentru asemenea produse. Legiuni de bărbați, estropiați întru mai marea glorie a bancherilor, cancelarilor, generalilor, agenților de bursă și altor părinți ai patriei, rămăseseră mutilați și handicapați pe viață în numele libertății, democrației, imperiului, rasei ori drapelului.

Atelierele Velo-Granell se aflau lângă piața Borne. Acolo, vitrinele cu brațe, ochi, picioare și articulații artificiale îi aminteau vizitatorului de fragilitatea trupului omenesc. Cu salariul său modest și recomandarea fabricii, Mihail Kolvenik a găsit un apartament pe strada Princesa. Cititor lacom, într-un an și jumătate a ajuns să se descurce în catalană și spaniolă. Datorită talentului și geniului său, în scurt timp a fost considerat la Velo-Granell un salariat-cheie. Avea vaste cunoștințe de medicină, chirurgie și anatomie. A conceput un mecanism pneumatic revoluționar, care permitea articularea mișcării în protezele picioarelor și brațelor. Mașinăria reacționa la impulsurile musculare și-i oferea pacientului o mobilitate fără precedent. Invenția a situat Velo-Granell în avangarda domeniului. Și acela a fost doar începutul. Masa de desen a lui Kolvenik nu înceta să pună în lumină noi progrese și, în sfârșit, inginerul a fost numit șeful atelierului de proiectare și dezvoltare.

Peste câteva luni, un incident nefericit a pus la încercare talentul tânărului Kolvenik. Fiul celui ce fondase Velo-Granell a suferit un teribil accident în fabrică. Aidoma unor fălci de dragon, o presă hidraulică i-a retezat ambele mâini. Kolvenik a trudit neobosit săptămâni în șir pentru a-i face mâini noi, din lemn, metal și porțelan, ale căror degete răspundeau la comenzile date de mușchii și tendoanele antebrațului. Soluția concepută de Kolvenik folosea, pentru articularea mișcării, curenții electrice ai

stimulilor nervoși din braț. După patru luni de la accident, victima își inaugura mâinile mecanice cu care prindea obiecte, aprindea țigări ori își încheia fără niciun ajutor nasturii de la cămașă. Toți au fost de acord că, de data aceasta, Kolvenik depășise orice închipuire. Deloc amator de elogii și euforii, el a afirmat că invenția sa reprezenta doar zorii unei noi științe. Ca răsplată pentru truda lui, fondatorul atelierelor Velo-Granell l-a numit director general al firmei și i-a oferit un pachet de acțiuni ce-a făcut din el un proprietar virtual, alături de bărbatul căruia geniul său îi dăruise mâini noi.

Sub conducerea lui Kolvenik, Velo-Granell a pornit pe o nouă cale. Și-a extins piața și și-a diversificat linia de produse. Fabrica a adoptat simbolul fluturelui negru cu aripile desfăcute, pe care Kolvenik nu l-a explicat niciodată. Firma s-a extins în vederea lansării de noi mecanisme: membre articulate, valve de circulație, fibre osoase și o listă nesfârșită de mașinării. Parcul de atracții din Tibidabo s-a umplut de automate concepute de Kolvenik pentru jocuri și experimente. Velo-Granell exporta în toată Europa, America și Asia. Valoarea acțiunilor și averea personală a lui Kolvenik creșteau vertiginos, dar el refuza să-și părăsească modestul apartament din strada Princesa. Nu avea niciun motiv să-l schimbe, spunea. Era singur, trăia simplu și locuința îi ajungea pentru el și cărțile lui.

Toate aveau să se schimbe odată cu apariția unei noi piese pe tabla de șah. La Teatrul Regal apăruse Eva Irinova, steaua unui nou spectacol de succes. De origine rusă, tânăra abia împlinise nouăsprezece ani. Se spunea că pentru frumusețea ei se sinucisese câțiva domni la Paris, Viena și în alte câteva capitale. Călătorea însoțită de două persoane ciudate, Serghei și Tatiana Glazunov,

frați gemeni. Frații Glazunov erau agenții și tutorii Evei Irinova. Se spunea că Serghei și tânăra divă erau amanți, că sinistra Tatiana dormea într-un sicriu instalat în fosele de sub scena Teatrului Regal, că Serghei fusese unul dintre asasinii familiei țariste, că Eva putea vorbi cu spiritele morților... Tot soiul de bârfe rocamboleşti de teatru comic alimentau faima frumoasei Irinova, care avea Barcelona în puterea ei.

Legenda Irinovei a ajuns la urechile lui Kolvenik. Intrigat, s-a dus într-o seară la teatru, să vadă cu ochii lui pricina întregii agitații. Într-o singură noapte, tânăra cântăreață l-a fermecat. Din acea zi, cabina ei a devenit literalmente un pat de roze. La două luni după revelație, Kolvenik a hotărât să închirieze o lojă la teatru. Venea seară de seară, pentru a-și contempla vrăjit obiectul adorației. Nici nu mai trebuie spus că istoria era pe buzele întregului oraș. Într-o bună zi, și-a convocat avocații și i-a instruit în vederea ofertei pe care urmau s-o facă impresarului Daniel Mestres. Voia să cumpere acel teatru vechi și să preia toate datoriile lui. Intenționa să-l refacă din temelii, construindu-i cea mai mare scenă din întreaga Europă. Un teatru uimitor, dotat cu toate progresele tehnice și consacrat adoratei Eva Irinova. Noul proiect a primit numele de Marele Teatru Regal. A doua zi, Kolvenik a cerut-o de soție pe Eva Irinova, într-o rusă perfectă. Iar ea a acceptat.

După nuntă, perechea plănuia să se mute într-o reședință de vis, pe care Kolvenik și-o construia în apropiere de parcul Güell¹. El însuși oferise biroului de arhitectură

1. Vestit parc din Barcelona, conceput și construit de marele arhitect Antoni Gaudí pentru bogătașul omonim.